

5. Пантюк Т. Підготовка дітей до школи в Україні : суспільнопедагогічний контекст : Монографія / Т. Пантюк. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – 504 с.
6. Пантюк Т. Методика співпраці дошкільних закладів з родинами : Навчальний посібник / Т. Пантюк, С. Івах. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. – 145 с. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист ф 1/11-12272 від 29.12.2010 року).
7. Пантюк Т. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти : Навчально-методичний посібник / Т. Пантюк, М. Пантюк, Л. Колток. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 178 с.

УДК 373.2.016:811.111

Шматко Т. В.

Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Королленка
Науковий керівник – к.п.н., доц. Зімакова Л.В.

НАВЧАННЯ ДІТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ В ЗДО

У статті розглянуто особливості організації навчання іноземної мови дітей дошкільного віку. Висвітлено методичні рекомендації щодо здійснення цього процесу в умовах гурткової роботи в ЗДО.

Ключові поняття: сензитивний, комунікативна компетенція, фонетична компетенція, лексичний запас, гурткова робота, ЗДО, дошкільник.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Навчання дітей іноземної мови – це відносно новий вид освітньої діяльності у ЗДО. Недивно, що на шляху його реалізації у вихователів виникає багато запитань. Брак спеціалістів із дошкільної освіти, що володіють іноземною мовою, змушує залучати до цього процесу вчителів. Але навчання іноземної мови у дитячому садку кардинально відрізняється від цього процесу в школі, адже вимагає знань основ дошкільної педагогіки та психології. Педагог, який не володіє дошкільною лінгводидактикою, який би досвід і успіх у школі не мав, на жаль, не може забезпечити якісне навчання іноземної мови дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі навчання іноземної мови дітей дошкільного віку приділяли увагу зарубіжні та вітчизняні вчені-лінгвісти: В. Плахотник, І. Верещагіна, Т. Шкваріна, А. Богуш, С. Гунько, К. Віттенберг, О. Казачінер, Л. Виготський, Ф. Гопкінс, Гелен Дорон, Н. Доусон та інші.

Мета статті – висвітлити основні проблеми, з якими стикаються вихователі дошкільних навчальних закладів під час навчання іноземної мови дітей дошкільного віку; сформулювати методичні рекомендації, що допоможуть запобігти поширеним помилкам під час організації цього процесу в умовах гурткової роботи в ЗДО.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні без знання однієї чи декількох іноземних мов вже не обійтися. Саме тому раннє навчання іноземної мови є одним із важливих напрямів удосконалення і розвитку системи освіти, який був визначений законом України «Про дошкільну освіту», а також Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні як його варіативна складова [1, с.27]. За останні роки віковий поріг початку навчання дітей іноземної мови суттєво знизився. Дошкільний вік є найбільш сензитивним для мовленнєвого розвитку особистості. Це обумовлено специфікою психофізіологічних можливостей дітей цього віку, а саме високою пластичністю функцій мозку та психіки, що з віком зменшується [8, с.28]. Існує думка, що «під час вивчення іноземної мови в дошкільному віці вона засвоюється так само, як і рідна» (Л. Виготський). Але, не дивлячись на велику кількість факторів, що сприяють ефективному вивченню іноземної мови в дошкільному віці, існують і деякі труднощі. Серед них є і та, що навчання іноземної мови відбувається в умовах штучного мовного середовища. Тож завдання педагога – допомогти дітям швидко і легко, а, головне, із задоволенням вчити іноземну мову.

Основною метою навчання іноземної мови в дошкільному віці – є формування у дитини елементарних навичок спілкування або комунікативного-мовленнєвої компетенції [5, с.251]. Психолог М. Вільямс та інші наполегливо підкреслюють доцільність розробки таких підходів до навчання дошкільнят іноземної мови, які б спиралися на закономірності їхнього психічного розвитку, зокрема, враховували пізнавальні можливості дитини дошкільного віку. Не слід сприймати процес навчання дошкільнят як спрощене дошкільне навчання. У багатьох садочках та центрах розвитку вихователі розучують англійську абетку з дітьми 3-4 років. На нашу думку, користь від таких занять сумнівна, а в дитини може втратитись цікавість до занять та сформувався неправильне уявлення про іноземну мову. Основне ж завдання вихователя на початковому етапі вивчення іноземної мови – це сформувати у дітей дошкільного віку стійкий інтерес до іноземної мови як засобу комунікації між дітьми та дорослими [5, с.251]. Процес навчання необхідно здійснювати в усній формі з метою його наближення до реальних умов спілкування. Тривалість занять з дітьми 4-5-го року життя складає 20-25 хвилин, 6-го року – 25-30 хвилин. Важливим аспектом є і місце занять з іноземної мови в режимі дня групи. Для вивчення іноземної мови в умовах ЗДО ми пропонуємо організувати гурткову

роботу. Доцільно планувати роботу гуртка іноземної мови на другу половину дня (3-4 рази на тиждень). Завдання, які добирає педагог, мають бути доступними й цікавими для дітей дошкільного віку, які надихали б дитину на навчання. Лише за умови відчуття ентузіазму та успіху навчання буде ефективним. Хвалити дитину за досягнення потрібно спочатку рідною мовою, а потім іноземною.

Ще одним із завдань на початковому етапі вивчення іноземної мови дошкільнят є створення у дитини стійкої мотивації до її вивчення. Бажання дошкільника спілкуватися з однолітками й дорослими іноземною мовою може бути одним із мотивів. Якщо педагог зустрічається з дітьми і в інший час, крім занять іноземної мови, то іншомовний «персонаж» – це невід'ємний елемент кожного заняття, оскільки саме він «розмовляє з дітьми і грає з ними в ігри», а вихователь тільки «допомагає» [2, с.14]. Персонажем може бути бідь-яка м'яка іграшка, велика за розміром, але достатньо рухлива, щоб вихователь і діти могли нею легко маніпулювати. Іграшка має з'являтися тільки на заняттях з іноземної мови, її ім'я обов'язково має бути мовою, яка вивчається. Таким чином вона буде асоціюватися у дітей з іншою мовою та країною. Персонажем може бути герой сучасного іншомовного мультфільму або казки. На своїй заняттях з англійської мови ми «запрошуємо» свинку Пеппу, ведмедика Вінні, інопланетну тваринку Гоу-Гоу та інших. Ще одним шляхом формування у дошкільників пізнавальних мотивів та інтересів до вивчення іноземної мови має стати надання цьому процесу ігрової спрямованості. Саме у грі дитина буде мимовільно докладати зусиль, напружувати пам'ять, вправлятися у вимові звуків, вживанні іншомовних слів та фраз [7, с.17]. Побудова на заняттях уявної ситуації «чарівної казки» допомагає дитині розв'язувати завдання спілкування іншомовними засобами [8, с.35]. Заняття з іноземної мови повинні бути емоційно насичені, рухливі, передбачати постійну зміну діяльності вихованців [7, с.14]. Це має запобігти перевантаженню дітей, розсіюванню їх уваги, втраті зацікавленості. Серед мовленнєвих видів діяльності мають бути і рухова (фізкультхвилинки у супроводі окремих команд чи римованих текстів, рухливі ігри, вправи, імітація рухів тварин чи зображення їхнього зовнішнього вигляду тощо), образотворча, трудова, театралізована, музична та інші. Серед ігор, які ми застосовуємо на заняттях гуртка англійської мови в дитячому садку є такі: «Show me, please», «What is missing?», «Guess», «Wright or wrong?», «Flashcard Chain», «Flashcards Riddles», «Do it with me» тощо.

Зміст навчання дошкільників іноземної мови передбачає формування у них фонетичної компетенції, серед компонентів якої є навчання правильної вимови (звуків, слів, фраз та речень). Артикуляційний апарат дошкільнят є гнучким та швидко при звичається правильно вимовляти незвичні звуки іноземної

мови, передавати інтонації, а засвоєна у цей період вимова надалі закріплюється та зберігається [8, с.5]. Важливо, щоб педагоги самі мали бездоганну або принаймні дуже добру звуковимову, що дасть змогу уникнути переучуванню дітей у майбутньому [6, с.3]. Фонетична зарядка (хвилинка) має бути складником кожного заняття. Проводити її необхідно цікаво, бажано виключно іноземною мовою, рухами та емоціями обігрувати кожен звук, артикулювати його дуже чітко [2, с.12]. Зарядка має містити звуки, звукосполучення та слова, які зустрічаються в лексичному матеріалі заняття або теми. Дуже важливо, не замінювати іншомовні фонемні відповідниками українським. Допомогти робити фонетичну зарядку може симпатичний помічник – Mr. Tongue (Пан Язичок), з яким постійно відбуваються цікаві історії. Наприклад: «Одного разу Mr. Tongue вирішив вимити дзеркало. Він почав дмухати на нього: [h], [h], [h-h-h] і витирати». Далі потрібно: попросити дітей допомогти Пану Язичкові й показати, як він дмухав і витирав дзеркало; нагадати дітям, де вони вже чули цей звук; запропонувати їм вимовити його голосно та тихо, швидко та повільно [7, с.8]. Необхідно обов'язково слідкувати за правильністю вимови дітей. Не потрібно повторювати помилковий варіант дитячої вимови, просто вимовити правильно і попросити дитину повторити разом із педагогом [2, с.17].

Поповнення лексичного запасу дітей відбувається також в ігровій формі. В жодному разі не треба «зазубрювати» слова, а також перекладати їх рідною мовою. Замість цього О. Низьковська радить використовувати всі можливі способи невербальної семантизації: міміку, жести, наочність (кольорові картки, іграшки, предмети побуту, оточення, комп'ютерні ігри та мультимедіа, дії, контекст тощо). Важлива безпосередньо комунікація іншою мовою, а не переклад [9, с.59]. С. Гунько у своїй програмі «Граючись, учимось» пропонує метод асоціативних символів (МАС). МАС – це мова рухів, міміки, мова нашого тіла, мова уявлення та асоціації. За допомогою яскравої дитячої уяви створюються образи будь-якої лексичної або граматичної одиниці, адже відомо, що дитина набагато краще та швидше засвоює іноземні слова якщо вони пов'язані з конкретними образами або діями [4, с.3]. Таким чином МАС можна вважати одним з видів мнемотехніки.

Проте, під час вивчення нових іншомовних граматичних явищ можна і потрібно спиратися на рідну мову, адже ефективне формування динамічного стереотипу іноземної мови відбувається на основі сформованого стереотипу мови рідної [7, с.15]. Навчання граматичної структури мовлення у дитячому садку відбувається на основі типових зразків (моделей, структур, типових речень тощо). Вагоме місце при цьому займає використання віршиків, лічилок, пісеньок. Римований текст, порівняно з прозовим, забезпечує емоційне піднесення дітей, легше і міцніше запам'ятовується [8, с.4].

Принцип апроксимації навчання дозволяє ігнорувати помилки в мовленні дітей, якщо вони не порушують змісту висловлювання, комунікативного акту і не заважають розумінню іншомовного мовлення [7, с.15]. Допомогати дітям можна підказуючи їм тихенько, пошепки. Такий спосіб «підказування» дуже подобається дітям, малюк сприймає підказку як власну думку і радіє власному успіху.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Навчаючи дошкільнят іноземної мови, педагоги мають виявляти креативність у виборі навчальної програми, використанні різних форм, методів, прийомів та засобів. Необхідно робити свої заняття яскравими, емоційними та кольоровими, і тоді дошкільники із задоволенням «гратимуться в іноземну мову». У подальшому націлюємо свій педагогічний пошук на широке впровадження інформаційно-комунікативних технологій.

Список використаних джерел

1. *Базовий компонент дошкільної освіти: Нова редакція / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України: Національна Академія педагогічних наук України. – К., 2012. 21с.*
2. *Віттенберг К. Ю., Білоущенко І. Б. Повний курс англійської мови в ДНЗ. – Харків : Основа, 2010. 398с.*
3. *В'юнник В.О. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування : від теорії до практики [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.psyh.kiev.ua> [дата: 29.09.2019].*
4. *Гулько С., Гусак Л., Лещенко З. Граючись, учимось: Англійська мова: Програма та методичні рекомендації. – К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 88с.*
5. *Дитина : освітня програма для дітей від 2-ох до 7-ми років / Г. В. Беленька, О. В. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко та ін. – К. : Бізнес-Логіка, 2016. 303с.*
6. *Іванюк О. Англійська мова для малят. Палітра Педагога. 2017. №2. С. 5-12.*
7. *Казачінер О. С. Заняття з англійської мови в ДНЗ. – Харків : Основа, 2014. 284с.*
8. *Кулікова І. А., Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: Програма та методичні рекомендації. – Тернопіль : Мандрівець, 2015. 48с.*
9. *Низьковська О. Англійська з дошкільного віку: Мода чи вимога часу. Палітра Педагога. 2017. №2. С. 3-4.*